

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3572

Vragen van het lid **Kwint** (SP) aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *passend onderwijs* (ingezonden 7 april 2022).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Primair en Voortgezet Onderwijs) (ontvangen 15 juli 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2819.

Vraag 1

Wat is de stand van zaken aangaande de ontwikkeling en invoering van de landelijke norm voor basisondersteuning?¹

Antwoord 1

Om nu echt concrete stappen te zetten voor de ontwikkeling van de landelijke norm basisondersteuning, heb ik besloten om deze eerst te laten ontwikkelen voor drie ontwikkelingsgebieden waar veel behoefte aan is: hoogbegaafdheid, dyslexie en leergedrag. Gezien de aanbestedingsregels is het nodig hiervoor meerdere partijen een offerte te vragen. Dit is eind april gedaan, waarna in juni de opdracht is gegund. Begin 2023 stuur ik de invulling van de norm voor deze drie ondersteuningsgebieden naar de Kamer en ga ik die ook wettelijk vastleggen. Op basis van de lessen uit het ontwikkeltraject in 2022, bepaal ik samen met uw Kamer hoe de doorontwikkeling en invulling van de totale landelijke norm voor basisondersteuning gerealiseerd kan worden. Daarbij start ik in elk geval met de ondersteuningsgebieden die te maken hebben met aandacht en concentratie (bijvoorbeeld gelieerd aan ADD en ADHD). Daarbij start ik in elk geval met de ondersteuningsgebieden die te maken hebben met aandacht en concentratie (bijvoorbeeld gelieerd aan ADD en ADHD) zodra de norm voor de eerste drie ontwikkelingsgebieden ontwikkeld is.

Vraag 2

Hoe komt het dat er na drie jaar nog steeds geen landelijke norm voor basisondersteuning is ontwikkeld en ingevoerd?

¹ Kamerstuk 31 497, nr. 328.

Antwoord 2

Allereerst: Ik vind net als u dat het te lang heeft geduurd met de landelijke norm voor basisondersteuning. Deze norm vind ik belangrijk omdat die helderheid biedt aan alle betrokkenen over wat elke school ten minste moet leveren aan ondersteuning aan leerlingen. Die duidelijkheid is belangrijk voor leerlingen, ouders en leraren.

Daarom trek ik de regie op dit onderwerp meer naar me toe en heb ik in juni opdracht gegeven om de landelijke norm op de drie genoemde ontwikkelingsgebieden daadwerkelijk te gaan ontwikkelen. Ik blijf daarbij zo goed mogelijk samenwerken met de verschillende partijen, maar dit mag niet leiden tot verdere vertraging in het proces.

Zoals gevraagd door uw Kamer is sinds de indiening van de motie met veel betrokkenen in het veld samengewerkt. Gekeken is op welke manier de landelijke norm geformuleerd zou kunnen worden. Helaas zonder echt succes. Het blijkt niet makkelijk, omdat de veldpartijen erg verschillend denken over of de norm er wel moet komen, hoe concreet deze moet worden en hoe de hoogte ervan moet worden bepaald. In het kader van het gezamenlijke traject is de afgelopen periode onderzocht of er een standaard kon komen voor de protocollen van scholen. Dit heeft geleid tot het stappenplan basisondersteuning,² dat per brief van 16 december aan uw Kamer is toegestuurd.³ Andere opties waren om aan de hand van de uitgaven van scholen aan de basisondersteuning een norm te bepalen. Dit bleek niet werkbaar: het was niet mogelijk om de financiën voor basisondersteuning in kaart te brengen door de grote verschillen tussen scholen en verschillende manieren waarop zij nu de basisondersteuning financieren. Ook het bepalen van de norm aan de hand van de onderzoekskaders van de inspectie was geen haalbare optie, omdat basisondersteuning niet wettelijk is omschreven en dus niet in de onderzoekskaders voorkomt.

Vraag 3

Bent u voornemens extra middelen vrij te maken voor de landelijke norm voor basisondersteuning, zodat kinderen geen last hebben van financiële problemen van scholen en samenwerkingsverbanden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik vind het belangrijk dat de komende tijd eerst wordt gewerkt aan het inhoudelijk helder krijgen wat alle scholen in de basisondersteuning moeten bieden. Om dit te bereiken is een ontwikkelopdracht uitgezet (zie het antwoord op vraag 1). Bij het vaststellen van het minimumniveau dat scholen moeten bieden in de basisondersteuning zal rekening worden gehouden met wat een ruime meerderheid van de scholen, binnen de huidige financiële kaders, nu kan waarmaken. In het kader van het wetsvoorstel waarmee ik de norm zal vaststellen, ga ik hierover graag nader met u in gesprek.

Vraag 4

Bent u voornemens om een resultaatsverplichting te verbinden aan de landelijke norm voor basisondersteuning? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Zodra de landelijke norm voor basisondersteuning in de wet is vastgelegd, zal de Inspectie van het Onderwijs hierop gaan toezien en, afhankelijk van de invulling van de norm, haar toezichtkader hierop aanpassen. Via die weg zal daadwerkelijk worden geborgd dat de basisondersteuning ook daadwerkelijk zal worden geleverd door de scholen.

Vraag 5

Klopt het dat de ontwikkelgroep een norm gaat ontwikkelen voor slechts drie ondersteuningsgebieden, namelijk dyslexie, hoogbegaafdheid en leergedrag, en dat pas daarna andere ondersteuningsgebieden worden uitgewerkt?

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/12/16/stappenplan-basisondersteuning-basisondersteuning-in-6-stappen>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/12/16/voortgangsrapportage-verbeteraanpak-passend-onderwijs-2021>

Antwoord 5

Ja, dat klopt. Om nu snel stappen te zetten is het belangrijk om keuzes te maken en op die manier ook ervaring op te doen met het ontwikkelen van onderdelen van de norm. Bij de keuze van de eerste ondersteuningsgebieden is gekeken naar de gebieden waar de roep om duidelijkheid groot is, zowel bij ouders als bij leraren en de politiek. Het zijn ook ondersteuningsbehoeften die voor alle leraren herkenbaar zijn.

Vraag 6

Hoe gaat het proces verder nadat de ontwikkelgroep een norm heeft ontwikkeld voor deze drie ontwikkelingsgebieden? Kunt u tevens een tijdlijn schetsen?

Antwoord 6

Eind 2022 zal de ontwikkelgroep de norm opleveren voor de drie ontwikkelgebieden. Deze zal ik begin 2023 aan uw Kamer sturen, en daarna zal ik ook de wetwijziging in gang zetten om deze vast te gaan leggen. Onderdeel van de opdracht aan de ontwikkelgroep is dat zij, op basis van het resultaat voor de eerste drie ondersteuningsgebieden, ook adviseren over de verdere doorontwikkeling van de landelijke norm basisondersteuning. Begin 2023 informeer ik u over de norm voor die ontwikkelgebieden en bespreek ik met u het plan voor verdere doorontwikkeling inclusief het bijbehorende tijdspad. Ik zal u dan ook informeren over de wijze waarop ik voornemens ben al te anticiperen op de nieuwe norm voordat het wetsvoorstel ingaat.

Vraag 7

Waarom worden de andere ondersteuningsgebieden niet direct meegenomen? Bent u bereid dit alsnog te doen, zodat de landelijke norm voor basisondersteuning in zijn geheel zo snel als mogelijk kan worden ingevoerd?

Antwoord 7

Het feit dat het, ondanks vele inspanningen van alle betrokken partijen, nog steeds niet gelukt is om een norm te hebben, laat zien hoe complex het is. Er zijn nog veel vragen over hoe de norm uitgewerkt moet worden: de norm moet bijvoorbeeld duidelijk zijn voor ouders en leraren, maar er niet toe leiden dat scholen gemakkelijker leerlingen zullen doorverwijzen die ze nu wel toelaten. Daarom is het niet haalbaar om de hele norm in één keer te ontwikkelen. Dan is er een groot risico dat het traject vastloopt en dat er ofwel geen resultaat komt ofwel een resultaat waar leraren en ouders uiteindelijk niet mee uit de voeten kunnen.

Ik wil deze impasse nu doorbreken door het traject op te knippen. Om deze reden heb ik nu eerst een opdracht uitgezet voor drie ondersteuningsgebieden. Hiermee zal al een belangrijk deel van de totale norm ingevoerd kunnen worden vanaf begin 2023. Voor deze aanpak is ook steun van de veldpartijen die de Kamer in de motie heeft benoemd. De uitwerking hiervan zal richting geven aan de doorontwikkeling van de totale landelijke norm. De ontwikkelgroep komt ook met een advies hoe ik dit goed en snel kan doen. Daarbij start ik in elk geval met de ondersteuningsgebieden die te maken hebben met aandacht en concentratie mee (bijvoorbeeld gelieerd aan ADD en ADHD). Ik verwacht dat we vanaf begin 2023 snelle stappen kunnen zetten naar een totale landelijke norm voor basisondersteuning.

Vraag 8

Klopt het dat samenwerkingsverbanden op korte termijn hun ondersteuningsplan opnieuw vaststellen voor enkele jaren? Is het dan nog mogelijk om de landelijke norm in te voeren voordat de nieuwe periode is afgelopen? Zo nee, waarom niet en bent u dan bereid dit alsnog wel te doen?

Antwoord 8

Het klopt dat veel samenwerkingsverbanden bezig zijn met de herziening van hun ondersteuningsplan voor de periode 2022–2026. Omdat de totstandkoming van de norm nog even op zich laten wachten, zal het niet meer mogelijk zijn deze daarin direct mee te nemen. Samenwerkingsverbanden kunnen hun ondersteuningsplan wel tussentijds aanpassen. Ik zal hen, zodra de norm er voor de drie ontwikkelgebieden is, oproepen om dit ook te doen en ik zal bekijken hoe we dit ook kunnen stimuleren.

Vraag 9

Waarom negeert u de wens van de Kamer door de motie-Kwint over het beleggen van doorzettingmacht bij de onderwijsinspectie⁴ niet uit te voeren, terwijl er gezien het hoge aantal thuiszitters juist een taak ligt voor de onderwijsinspectie vanwege het ontbreken van een dekkend onderwijsaanbod in de samenwerkingsverbanden, zoals ook in de motie-Kwint c.s. wordt verzocht?

Antwoord 9

Het doel van de motie, namelijk borgen dat er ook voor leerlingen die een grote zorgvraag hebben, onderwijs is waarmee ze zich kunnen ontwikkelen, steun ik volledig. Dit sluit goed aan bij de acties voor het tegengaan van verzuim en schooluitval, waarover ik u in maart heb geïnformeerd.⁵ Eén van de manieren waarop ik dat doe is door het, samen met de Staatssecretaris Jeugd en Preventie, mogelijk maken van onderwijszorgarrangementen. Hierin kan vanaf 1 januari 2023 op een aantal onderdelen afgeweken van de huidige wet- en regelgeving, waardoor de samenwerking tussen samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, onderwijszorginitiatieven, gemeenten en/of zorgkantoren wordt versterkt. Binnen het eerste jaar van het experiment zullen wij starten met een wetswijziging. Ik heb er vertrouwen in dat via deze weg op steeds meer plekken dit soort initiatieven gaan ontstaan, bijvoorbeeld via zorgboerderijen.

De motie roept het kabinet op doorzettingmacht bij de inspectie te beleggen zodat zij schoolbesturen een aanwijzing kunnen geven om samenwerking met zorginitiatieven te verplichten. Zoals al eerder aangegeven aan uw Kamer, is dit geen passende oplossing.⁶ De inspectie heeft een toezichthoudende rol. Daarbij past het niet om ook een sturende rol te hebben in het verplichten van samenwerking.

Tegelijkertijd is een vorm van doorzettingmacht beleggen in het stelsel belangrijk, om er zo voor te zorgen dat er iemand is die de knoop door kan hakken als partijen er onderling niet uitkomen. Daarom neem ik bij het wetsvoorstel rondom de onderwijszorgarrangementen ook het voorstel mee om verplicht doorzettingmacht te beleggen in de regio. Dat houdt in dat een onafhankelijke persoon of organisatie wordt aangewezen met mandaat die waar nodig, alles overziende, een school kan verplichten tot het inschrijven en bieden van onderwijs aan een leerling en de naleving hiervan. Ik neem daarbij de zorg ter harte van ouders en leerlingen uit de eerdere internetconsultatie, namelijk dat de persoon écht onafhankelijk moet zijn van samenwerkingsverband en gemeente.

Vraag 10

Vindt u niet dat juist succesvolle initiatieven waar zorg en ondersteuning geboden wordt aan kwetsbare leerlingen – vaak thuiszitters – behouden moeten blijven als zij ook onderwijs willen gaan verzorgen? Zo ja, waarom worden deze initiatieven dan op dit moment niet ondersteund en is er een heel nieuw experiment gestart, waardoor het nog langer duurt voordat zorg en onderwijs gecombineerd kan worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Op veel plekken in het land zijn al mooie initiatieven die juist voor deze kwetsbare doelgroep zorg en ondersteuning bieden zodat zij zich kunnen ontwikkelen. Op dit moment worden bijvoorbeeld al 15 onderwijszorginitiatieven intensief ondersteund en begeleid als «proeftuin», vooruitlopend op de start van het experiment onderwijszorgarrangementen. Vanaf de start van het experiment – 1 januari 2023 – kan voor 80 initiatieven worden afgeweken van verschillende bepalingen uit wet- en regelgeving, met als doel om deze groep leerlingen een beter passend aanbod te kunnen bieden. Het is daarbij de verwachting dat in drie jaar tijd 5000 tot 6000 jongeren kunnen deelnemen. Uiterlijk begin 2024 wordt er een wetstraject gestart om de wet aan te passen

⁴ Kamerstuk 31 497, nr. 300.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/03/28/verzuimcijfers-2020-2021-en-verzuimaanpak>

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/12/16/voortgangsrapportage-verbeteraanpak-passend-onderwijs-2021>

zodat dit omgezet wordt in structurele ruimte die er nodig is voor deze jongeren.

Vraag 11, 12 en 13

Waarom bent u niet bereid de regie te pakken als het gaat om het regionaal opnieuw bekijken van alle dossiers van thuiszitters en hun een passend onderwijsaanbod te doen zoals in de Kamerbreed aangenomen motie-Kwint c.s. wordt verzocht?⁷

Zou u opnieuw kunnen kijken naar welke mogelijkheden er wel zijn om deze motie alsnog uit te voeren, passend in de nieuwe verzuimaanpak? Zo nee, waarom niet?⁸

Deelt u de mening dat als informatie over de reden van thuiszitten regionaal wordt geïnventariseerd, dit vervolgens landelijk gecategoriseerd kan worden naar redenen van thuiszitten en ondersteuningsvraag, zodat er meer inzicht kan worden verschaft in het probleem? Deelt u tevens de mening dat het niet uitvoeren van dit verzoek politieke onwil is? Kunt u uw antwoorden toelichten?

Antwoord 11, 12 en 13

Ik deel de mening dat het onacceptabel is dat er zoveel kinderen niet naar school (kunnen) gaan en dat de oplossing veelal in de regio en lokaal moet worden gevonden. Daarbij hoort ook landelijke regie om nu echt stappen te gaan zetten. Daarom heb ik recent de nieuwe en aangescherpte verzuimaanpak aangekondigd waarmee ik onder andere toe wil naar een aanwezigheidsbeleid.

Tijdens het debat over passend onderwijs van 30 maart jl. heb ik uw Kamer toegezegd om een aantal wetsvoorstellen te bundelen. Hieronder valt ook het wetsvoorstel dat ervoor gaat zorgen dat samenwerkingsverbanden zo snel als mogelijk verzuimgegevens mogen gaan inzien zodat zij nog beter kunnen werken aan het voorkomen van langdurige uitval. Hiermee krijgen zij ook beter zicht op de kinderen die niet naar school gaan binnen de eigen regio zodat zij hier samen met verschillende betrokken partijen werk van kunnen maken en die kinderen een passende plek kunnen bieden. Ook geeft dit de samenwerkingsverbanden meer mogelijkheden om – samen met de scholen maar ook met de gemeenten – te kijken naar de achterliggende redenen waarom deze kinderen zijn uitgevallen, waar uw motie om verzoekt.

Wat betreft het deel van de motie over het landelijk categoriseren van deze redenen sluit ik aan bij het project WEL in ontwikkeling, waarvoor ik subsidie beschikbaar heb gesteld. In het kader van dit project kunnen samenwerkingsverbanden thuiszitters direct helpen door hen te ondersteunen op die onderdelen die nodig zijn. Daarnaast wordt er per samenwerkingsverband een aantal casussen geanalyseerd om te bekijken hoe de situatie heeft geleid tot thuiszitten om ervoor te zorgen dat dit in de toekomst zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Thuiszitters en hun ouders die de stap willen zetten om terug naar school te gaan, kunnen hiervoor altijd bij elke school aankloppen die daarbij dan zorgplicht heeft. Ze kunnen met vragen over het ondersteuningsaanbod of bij het hulp krijgen bij het (weer) naar school gaan met de juiste ondersteuning, ook terecht bij het ouder- en jeugdsteunpunt van hun samenwerkingsverband. Dit steunpunt verzorgt ondersteuning en begeleiding, bemiddeling en afstemming met het belang van jeugdigen en hun ouders voor ogen. Het Kabinet maakt hiervoor 15 miljoen euro vrij zodat ieder samenwerkingsverband hun steunpunt verder kan doorontwikkelen.

Vanaf dit najaar gaat er een monitor lopen naar het functioneren van de steunpunten. Zodra de uitkomsten bekend zijn bespreek ik deze graag met uw Kamer en ga ik, in het kader van het bredere gesprek over het terugdringen van het aantal leerlingen dat verzuimt, nader in gesprek over hoe de steunpunten bijdragen aan het terugleiden van thuiszitters naar het onderwijs.

⁷ Kamerstuk 31 497, nr. 350.

⁸ Kamerstuk 2022Z05897.

Vraag 14

Wat is de status van de motie-Kwint/Van den Hul over het monitoren van de wachtlijsten in het speciaal (basis)onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs⁹? Wanneer kan de Kamer deze informatie verwachten?

Antwoord 14

Er wordt kort na de zomer een vragenlijst uitgezet waarmee de samenwerkingsverbanden de scholen binnen hun regio onder meer vragen naar het aantal leerlingen dat op een wachtlijst staat en wat daar de reden van is. Deze uitvraag wordt twee keer per jaar herhaald. Ik informeer uw Kamer in het najaar over de uitkomsten.

Vraag 15

Deelt u de mening dat leerlingenvervoer een recht zou moeten zijn voor kinderen die dit op basis van hun ondersteuningsvraag nodig hebben? Zo ja, wat vindt u ervan dat dit niet voor alle kinderen beschikbaar is? Zo nee, waarom niet?¹⁰

Antwoord 15

Ik deel de mening dat alle leerlingen die leerlingenvervoer nodig hebben, dit ook moeten krijgen. De uitvoering van het leerlingenvervoer is gedecentraliseerd in 1987. Gemeenten zijn sindsdien verplicht een regeling vast te stellen op basis waarvan ouders van leerlingen binnen de randvoorwaarden die de onderwijswetten stellen, aanspraak kunnen maken op leerlingenvervoer. In het speciaal onderwijs kunnen in principe alle leerlingen aanspraak op leerlingenvervoer maken. In het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs geldt dit voor alle leerlingen die vanwege hun beperking niet zelfstandig kunnen reizen. Daarnaast kunnen leerlingen in het primair onderwijs, waarvoor binnen 6 kilometer geen school van hun gewenste richting beschikbaar is, aanspraak maken op leerlingenvervoer, ook wel het afstands- of denominatief vervoer genoemd. Indien het gaat om taxivervoer moet dat uiteraard ook veilig zijn en met een zo kort mogelijke reistijd. Uit een recent rapport van Ouders en Onderwijs en signalen van LBVSO blijkt dit niet altijd het geval te zijn. Ik vind dat ongewenst.

Ik heb in het debat van 30 maart toegezegd om u voor zover mogelijk nog voor de zomer van 2022 op de hoogte te stellen van de resultaten van de gesprekken met de VNG over de verkorting van de reistijden en de kwaliteit in het leerlingenvervoer. De signalen van Ouders en Onderwijs en LBVSO hierover zijn de afgelopen periode, zoals toegezegd in het debat van 30 maart jl., samen met de VNG opgepakt. Ook Ouders & en Onderwijs en de Kinderombudsman zijn hierbij betrokken. Nog voor de zomer wordt de monitor leerlingenvervoer (uitgevoerd in de periode 2012–2017) opnieuw aanbesteed, en deze gaat nog in 2022 van start. Het doel van de monitor is inzichtelijk te maken wat de uitgaven van het leerlingenvervoer zijn, het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer, het type vervoer en het in kaart brengen van de gemiddelde reisafstand en reistijd. Uiteraard wordt er daarbij een vergelijking gemaakt met de voorgaande monitoren. Daarnaast wordt in de monitor ook aandacht besteed aan ontwikkelingen in het gemeentelijk beleid die van invloed zijn op het leerlingenvervoer. Verder gaat de VNG in de zomer in nauwe samenwerking met OCW een representatief onderzoek onder ouders uitzetten naar de reistijd en de kwaliteit van het leerlingenvervoer.

Mijn inzet blijft het zo snel mogelijk verkorten van de reistijd tot maximaal 45 minuten enkele reis voor (in ieder geval) kinderen in de basisschoolleeftijd. Ik vind dat de modelverordening hier duidelijkheid over moet bieden. Hier kan alleen in uitzonderlijke situaties van afgeweken worden als de reistijd van 45 minuten niet haalbaar is omdat een leerling te ver van een passende school woont. Tegelijkertijd geeft de VNG het signaal af zorgen te hebben over een kortere reistijd, aangezien er op dit moment een groot tekort aan chauffeurs is. De uitkomsten van beide onderzoeken moeten er voor zorgen dat er nog dit najaar gerichte maatregelen worden genomen door gemeenten om de reistijd niet langer dan 45 minuten te laten zijn. Bovendien moeten de

⁹ Kamerstuk 31 497, nr. 377.

¹⁰ Website Ouders & Onderwijs, 28 maart 2022, Leerlingenvervoer put kwetsbare kinderen uit.

onderzoeken de basis vormen voor aanpassing van de modelverordening van de VNG. In dat kader belegt de VNG direct na de zomer een bijeenkomst met betrokkenen uit gemeenten en met Ouders&Onderwijs om de mogelijkheden in kaart te brengen snel verbeteringen, op het gebied van reistijd en kwaliteit, aan te brengen in het leerlingenvervoer. De uitkomsten van deze bijeenkomst benut de VNG ook om te bepalen of de handreiking aanbesteden aanpassing behoeft. Ik informeer u dit najaar verder over de voortgang op leerlingenvervoer.

Vraag 16

Zijn er bij u signalen bekend dat het leerlingenvervoer voor kinderen met een bepaalde ondersteuningsvraag concurreert met leerlingenvervoer voor kinderen op basis van een religieuze grondslag qua chauffeurs? Zou het niet eerlijker zijn om het vervoer eerst beschikbaar te stellen voor zorgleerlingen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 16

In het tweeminutendeбат na het Commissiedebat Passend onderwijs van 30 maart heb ik toegezegd me te verdiepen hoe het zit met denominatief leerlingenvervoer en wat we in de gesprekken met de VNG zouden kunnen meenemen. Er zijn bij mij geen signalen bekend van concurrentie tussen leerlingenvervoer op basis van een religieuze grondslag. Het is ook wettelijk niet toegestaan: het recht op leerlingenvervoer is vastgesteld in wet- en regelgeving en in de verordening van de gemeenten. Dat is leidend voor het bepalen of een leerling een recht op leerlingenvervoer heeft, niet of er voldoende middelen zijn. Dit geldt zowel voor het gehandicaptenvervoer als voor het afstandsvervoer (ook wel denominatief vervoer). In de monitor die dit najaar wordt uitgevoerd, wordt meegenomen welk type vervoer wordt ingezet en welke bekostiging daarbij hoort. Eind dit jaar ontvangt uw Kamer meer informatie over de uitkomsten van de monitor.

Vraag 17

Kunt u een overzicht geven van het eigen vermogen en bovenmatig eigen vermogen per samenwerkingsverband passend onderwijs basisonderwijs en voortgezet onderwijs?¹¹

Antwoord 17

In de onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van het eigen vermogen (EV) en het mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen (MBEV) van de samenwerkingsverbanden in de afgelopen jaren.¹² Via de website samenwerkingsverbandenopdekaart.nl is per samenwerkingsverband zichtbaar wat het (mogelijk bovenmatig) eigen vermogen is. Hier staan gegevens over de afgelopen jaren en een prognose voor de komende jaren. Overigens zijn de eigen vermogens van de samenwerkingsverbanden inmiddels aan het dalen als gevolg van afspraken die ik hierover met de sector heb gemaakt.

Tabel: overzicht EV en MBEV van samenwerkingsverbanden passend onderwijs

Jaar	Totaal aantal swv	EV (in mln.)	Aantal swv-en met MBEV	Percentage swv-en met MBEV	MBEV (in mln.)
2016	152	€ 206	131	86%	€ 165
2017	152	€ 238	129	85%	€ 163
2018	152	€ 260	133	88%	€ 179
2019	152	€ 259	137	90%	€ 184
2020	151	€ 236	129	85%	€ 160

¹¹ Kamerstuk 31 497, nr. 418.

¹² De gegevens worden getoond tot en met kalenderjaar 2020. Over deze jaren zijn de gegevens gecontroleerd door accountants. Wanneer de gegevens over 2021 door een accountant zijn gecontroleerd wordt de Tweede Kamer daarover geïnformeerd.

Vraag 18

Welke verschillen zijn er tussen samenwerkingsverbanden die te maken hadden met positieve verevening en de samenwerkingsverbanden met negatieve verevening qua financiële staat en het aantal thuiszitters en vrijstellingen van onderwijs vanaf het begin van de verevening tot nu? Wat valt u daarin op?

Antwoord 18

Als alleen naar het (mogelijk bovenmatig) eigen vermogen van samenwerkingsverbanden wordt gekeken zijn er geen grote verschillen te zien tussen samenwerkingsverbanden met een positieve of negatieve verevening. In 2020 had 85% van de samenwerkingsverbanden een (mogelijk) bovenmatig eigen vermogen. Van de 15% zonder bovenmatig eigen vermogen was er voor ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden sprake van een positieve verevening en de andere helft dus negatieve verevening. Wel is te zien dat samenwerkingsverbanden met een negatieve of kleine vereveningsopgave relatief meer vermogen hebben dan samenwerkingsverbanden met een grote positieve verevening. In een onderzoek van Oberon werd onder andere geconcludeerd dat samenwerkingsverbanden met een grote negatieve verevening voorzichtiger zijn bij het opstellen van hun begroting. Er is geen verband te leggen tussen de verevening en het aantal thuiszitters en vrijstellingen per samenwerkingsverband. De cijfers uit de leerplichttelling worden aangeleverd door gemeenten. Deze cijfers kunnen niet op samenwerkingsverband gegeneerd worden. Leerlingen staan namelijk niet altijd ingeschreven bij een school die binnen het samenwerkingsverband valt wat gekoppeld is aan de gemeente/woonplaats van de leerling.

Vraag 19

Hoeveel geld zou het extra kosten om de samenwerkingsverbanden die geld tekortkomen om alle kinderen de juiste ondersteuning en zorg te bieden voldoende te financieren? Welke samenwerkingsverbanden zouden hiervoor volgens u in aanmerking moeten komen als dit geregeld wordt?

Antwoord 19

Ik heb geen signalen gekregen dat kinderen geen of onjuiste ondersteuning ontvangen omdat het samenwerkingsverband geld tekort zou komen. De bekostiging voor samenwerkingsverbanden is zo ingericht dat als het geld dat verplicht naar de scholen gaat voor ondersteuning meer bedraagt dan het beschikbare budget, het verschil betaald wordt door de schoolbesturen van het samenwerkingsverband.

Vraag 20

Is wat u betreft de verevening geslaagd gezien de staat van passend onderwijs? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 20

Bij de invoering van passend onderwijs is onderzocht of er inhoudelijke redenen zijn dat de ene regio meer ondersteuningsbudget zou ontvangen dan de andere.¹³ Dit bleek niet zo te zijn; daarom is besloten om het totaalbedrag voor extra ondersteuning, evenredig te verdelen over alle samenwerkingsverbanden op basis van leerlingaantal. Zo is de verdeling van het geld objectief en transparant, lokt het geen strategisch gedrag uit, wordt voorkomen dat slecht presterende samenwerkingsverbanden worden beloond en zijn de uitgaven beheersbaar.

De samenwerkingsverbanden hebben vijf jaar gekregen (tot en met schooljaar 2019–2020) om hier naartoe te groeien. In 2020 had 85% van de samenwerkingsverbanden een (mogelijk) bovenmatig eigen vermogen. Die zijn ze nu, zoals afgesproken, aan het afbouwen. Van de resterende 15% heeft ongeveer de helft een positieve en de helft negatieve verevening. Daarmee kunnen we zeggen dat het overgrote deel van de samenwerkingsverbanden in staat is om de kosten voor het dekkende netwerk in hun regio te dragen. Voor een klein deel van de samenwerkingsverbanden kan het, mede door de

¹³ Evaluatie- en adviescommissie passend onderwijs (2010). *Advies: verevening als verdeelmodel bij de bekostiging van speciale onderwijszorg*

verevening, een uitdaging zijn om met het budget uit te komen. In deze regio's betalen schoolbesturen ook mee als de afdracht van ondersteuningsbesteding voor leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs hoger is dan het budget wat het samenwerkingsverband krijgt.

Vraag 21

Bent u bereid om de komende regeerperiode ook te kijken naar oplossingen buiten het bestaande systeem en meer te kijken naar wat kinderen daadwerkelijk nodig hebben? Kunt uw antwoord toelichten?

Antwoord 21

Daartoe ben ik zeer gemotiveerd. Voor mij staat namelijk het belang van het kind centraal, en niet het systeem. Zoals ik in het passend onderwijsdebat van 30 maart heb aangekondigd, pas ik wet- en regelgeving aan op die onderdelen waar dat nodig is. Ik kom al deze zomer met een bundeling van wetsvoorstellen over de aanpak van verzuim en een betere positie voor ouders en leerlingen. Daarnaast krijgen 80 onderwijszorgarrangementen vanaf januari 2023 meer ruimte in de wet- en regelgeving om onderwijs en zorg te kunnen bieden aan de kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte en ga ik ook uiterlijk begin 2024 aan de slag om dit wettelijk te borgen. Daarnaast wil ik met de route naar inclusiever onderwijs niet alleen kijken naar het huidige systeem, maar juist komen tot een ander systeem waar de behoefte van de leerling meer centraal staat. Hierover informeer ik u na de zomer.